

KONFERENS OM FLYTTNING TILL LANDET

Vilka människor flyttar vart och varför? Hur kan en kommun bli mer attraktiv för inflyttare? Det är frågor som tas upp på den inflyttningskonferens som Glesbygdsverket arrangerar 28 november 2002.

Programmet består av tre delar. Först presenteras fakta om flyttningar till gles- och landsbygder. Gunnel Forsberg från Stockholms och Karlstads universitet talar om drivkrafter för flyttningar förr och nu. Jan Molde från Glesbygdsverket presenterar studier om vem som flyttar till gles- och landsbygder.

Den andra delen av konferensen ägnas åt exempel från kommuner som arbetar aktivt för att stärka sin inflyttning. Bland andra kommer Bräcke, Torsås och Emmaboda kommuner att berätta om sina erfarenheter.

Slutligen kommer problem och verktyg när det gäller boende i gles- och landsbygder att behandlas. Svårigheter med finansiering av boende på landsbygden kommer att belysas av Bengt Turner från Institutet för Bostadsforskning. Kunskap kommer också att ges om hur övervakningsplanen kan användas som verktyg för att utveckla den attraktiva landsbygden.

Mer information: Ingrid Wänseth, telefon 063-57 67 17 eller e-post ingrid.wanseth@glesbygdsverket.se

TELETRAFIKEN I FJÄLLEN BEHÖVER BLI BÄTTRE

Det finns behov av bättre telekommunikationer i fjällen. Det visar Glesbygdsverkets kartläggning av service och infrastruktur i samiska sommarvisten. I rapporten som nu överlämnats till regeringen föreslås i första hand en hearing för att diskutera olika alternativ till en förbättring av telekommunikationerna i fjällvärlden.

Omkring 80 procent av landets samebyar flyttar till sommarvisten. Uppskattningsvis handlar det om 1 600 personer som varje sommar för kortare eller längre tid vistas i områden som i många fall ligger helt utanför täckningsområdena för de vanliga mobilsystemen.

Till detta kommer fjällturister som svarar för 10 000-tals övernattningsnätter med små möjligheter till snabb kontakt med omvärlden om en olycka eller ett sjukdomsfall skulle inträffa.

OLYCKOR I VÄGLÖST LAND

Kartläggningen visar som exempel att ambulanshelikoptrarna i Norrbottens län från och med 1999 till juli 2002 hämtade 243 sjuka eller olycksdrabbade i väglöst land. Den geografiska spridningen var mycket stor. Det handlade om totalt 124 destinationer, varav ett flertal samevisten, renvaktarstugor och fasta renvaktarbostäder.

När det gäller möjligheter till telefonkontakter finns idag som komplement till GSM- eller NMT-näten i södra delen av fjällkedjan ett radiotelefonisystem med god täckning. Längre norrut är man idag hänvisad till kostsamma satellittelefoner i trakter utanför de ordinarie mobilnäten.

Frågor att diskutera vid en hearing är möjligheterna att bygga ut och utveckla dagens olika mobilsystem för bättre täckning. Finns det andra alternativ? Vilka krav kan ställas när det gäller möjligheterna till datatrafik? Kan en satsning på civila telekommunikationer i fjällen samordnas med nyinvesteringar i ett nät för myndighetsbehov?

KULTURELLT VÄRDE

Förutom bättre telekommunikationer finns önskemål från flera samebyar om postgång till sommarvistena.

Kartläggningen visar också att sommarvistena har stort värde för den samiska kulturen – inte minst när det gäller kunskapsöverföring mellan generationerna.

Glesbygdsverkets rapport *Service och infrastruktur i samiska sommarvisten* finns på webbplatsen www.glesbygdsverket.se. Den kan också beställas per telefon 063-57 67 20.

Markbundet och/eller satellit? Det finns olika utvecklingsvägar för att förbättra kommunikationerna i fjällen. Den vänstra telefonen är en radiotelefon och den högra en satellittelefon.

FOTO: LENNART JONASSON

FINLÄNSK NÄTVERKSPOLITIK FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING

I Finland är utvecklingen av landsbygden ett eget område inom politiken till skillnad från Sverige där landsbygdens utveckling ska ingå i den regionala utvecklingspolitiken. Vilka konsekvenser det får, och hur landsbygden utvecklas i Finland på grund av detta beskrivs i en rapport som Glesbygdverket presenterar under november.

NÄTVERKSPOLITIK

Den landsbygdspolitik som drivs i Finland grundar sig dels på jordbrukspolitik och dels på regionalpolitik, men den har också inslag av andra politikområden och därför definieras den som en nätverkspolitik. En grupp kallad Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp representerar nio olika ministerier, central och regional administration, vissa fackföreningar samt expertorganisationer. Gruppen har pengar att fördela, och en tredjedel av medlen går till forskning medan två tredjedelar går till utvecklingsprojekt.

I det helhetsprogram för landsbygdens utveckling som den finländska regeringen har antagit understryks att "Landsbygdspolitikens behövs som en motvikt till centraliseringssträvandena och för att vidga den rådande sektorsinriktade uppfattningen av landsbygdens utveckling". I Glesbygdverkets rapport jämförs detta med den sektorsindelning som råder i Sverige och som medför att olika sektorer i stället för att samverka för landsbygdens utveckling ibland motverkar varann.

LANDSBYGDSPOLITIK

I rapporten ställs frågan om huruvida det är dags att införa en landsbygdspolitik i Sverige som ett komplement till den regionala utvecklingspolitiken.

Reportern finns från slutet av november på www.glesbygdverket.se. Den kan också beställas på telefon 063-57 67 00.

Leaderfolk lärde om jämställdhet

– Ni som arbetar inom EU-projekt har en viktig roll i jämställdhetsarbetet. Det är med pengar man kan styra och därför har EU-projekten med sina krav på jämställdhet haft stor betydelse för att föra det arbetet framåt i Sverige.

Det menade Jeanette Boog-Harvard, jämställdhetsexpert på Länsstyrelsen i Jämtlands län, när hon föreläste för verksamhetsledare och representanter från de LAG-grupper som arbetar inom Leader+ i Sverige.

Jämställdhet är ett av de så kallade horisontella målen inom Leader+, vilket betyder att jämställdhetsaspekterna ska genomsyra allt arbete inom programmet.

Hur det ska gå till i praktiken handlade en utbildningsdag i Östersund om.

– Nu när det praktiska arbetet är igång i alla LAG-grupper och man har projekt att ta ställning till funderar många över hur till exempel jämställdhetsarbetet ska gå till, säger Elisabet Olofsson som arbetar med Leader+ på Glesbygdverket.

– Ett sätt kan ju vara att alltid fråga sig om ett beslut får olika konsekvenser för kvinnor respektive män, och vad vi i så fall kan göra åt det.

Utbildningsdagen följdes av en verksamhetsledarträff, där LAG-gruppernas representanter fick aktuell information om Leader+.

FOTO: BRIGITTA RHODIN

Samlade för att diskutera jämställdhet. Fr v Marianne Bull, föreläsare; Ragnar Olofsson och Karin Svensson från Leader+ Gotland; Anki Persson, Våg 21; Annika Andersson, Leader+ Sjuhärad; Carin Alfredsson, Kärnan i Västra Götaland; Ann Stockselius, Leader+ Sjuhärad; Ewa Engdahl, Smålandsgruppen FGH; Ulla-Christina Dolk, Leader+ Sommenbygd; Hans-Olof Ståhlgren, Nätverket för Leader+; Ingemar Rosén, Carpe Mare; Susanne Björk, Intryck Hälsingland; Astrid Edström, Carpe Mare.

Webbplats sprider idéer om Leader+

Kring årsskiftet kommer webbplatsen för det Svenska nätverket för Leader+ att börja fungera mer aktivt som kontaktpunkt och idéspredare för den svenska delen av EU:s gemenskapsinitiativ Leader+.

Nätverket har nu upphandlat driften av webbplatsen, och därmed är också det praktiska arbetet med att bygga upp den igång.

– Vi räknar med att i början av januari ska webbplatsen fungera som det är tänkt och därmed underlätta vårt arbete med

att sprida information och erfarenheter av Leaderarbetet i Sverige och resten av Europa, säger Hans-Olof Ståhlgren som är projektledare för Svenska nätverket för Leader+.

Webbplatsen ska fungera med vanliga informationssidor och kontaktlänkar samt med direktgång till den databas där utförlig information om de olika Leaderprojekten ska finnas.

Adressen till webbplatsen blir liksom tidigare www.leaderplus.se.

UTREDNING OM STRANDSKYDD FÅR KRITIK FRÅN FLERA HÅLL

Flera remissinstanser har en likartad kritik mot Naturvårdsverkets utredning om strandskydd som den Glesbygdsverket fört fram. Exempelvis Boverket, Kommunförbundet och SmåKom (Små kommuner i samverkan) kritiserar förslaget.

De ”lättnader” för att främja regional och lokal utveckling som utredningen föreslår får bara förekomma vid detaljplanering, vilket Glesbygdsverket menar är omotiverat och alltför dyrt när det gäller enstaka byggnader. Det är också bara i EU:s Mål 1-område, det vill säga landets norra del, som utredningen föreslår att strandskyddet ska kunna vägas mot andra viktiga samhällsintressen.

Glesbygdsverket menar att förslagen i utredningen innebär orimliga skärpningar av strandskyddet, vilket i praktiken kommer att försvåra i stället för att underlätta den regionala utvecklingen.

– Det vore olyckligt både för den regionala utvecklingen och för strandskyddet, säger Harry Westermark, utredare på Glesbygdsverket.

– Vi anser att det är mycket viktigt att

bevara strandskyddet, men med de skärpningar som Naturvårdsverket föreslår finns risk att förståelsen för strandskyddsreglerna minskar ännu mer i många gles- och landsbygdkommuner.

LÅT KOMMUNERNA GE FÖRSLAG

Glesbygdsverket föreslår i stället att kommunerna ska få ett större inflytande över hur strandskyddet ska tillämpas, och då lämpligen med hjälp av de kommunala översiktsplanerna. Länsstyrelserna bör ha en besluts- och kontrollfunktion.

– Översiktsplaneringen är ett verktyg där både kommunens och rikets intressen kan vägas in såväl när det gäller miljön som den regionala utvecklingen, säger Harry Westermark.

FOTO: CURT LOFBERG

VÄGVERKET BESLUTAR OM VÄGKLASSNING

Glesbygdsverket tillstyrker i ett remissvar att ansvaret för vilka vägar som ska vara riksvägar förs över från regeringen till Vägverket.

Förslaget gäller klassning av riksvägar och länsvägar. Glesbygdsverket förutsätter dock att författningsändringen kompletteras med en besvärsmöjlighet till regeringen. Detta för att kommuner, kommuner i samverkan och länsstyrelser/regionala självstyrelseorgan ska ha en möjlighet att låta överpröva Vägverkets beslut.

Elektronisk kommunikation en fråga om välfärd

Elektronisk kommunikation är i många stycken ett utomordentligt viktigt instrument för välfärdsutvecklingen. Det gäller utvecklingen av ett utbildningssystem som är tillgängligt och stimulerar ett livslångt lärande, det gäller utvecklingen av trygghet och omsorg om äldre och sjuka och det gäller fler områden. Det skriver Glesbygdsverket i sitt remissvar till förslaget om ny lagstiftning om elektroniska kommunikationer.

Huvudtanken i utredningen (SOU 2002:60) är att skapa mindre regleringar av marknaden för elektronisk kommunikation och att skapa verktyg för reglering som kan användas när marknaden inte fungerar.

Glesbygdsverket har i sitt remissvar inget att invända mot de övergripande mål

som utredningen sätter upp för elektronisk kommunikation; att främja tillväxt, konkurrenskraft och ökad produktivitet. Men verket menar att även en välfärdsaspekt borde tillföras, för att inte tappa bort den vikt elektronisk kommunikation har för utbildning, omsorg, vård etc.

INTE FÖR DYRT

Verket har också synpunkter på priset på anslutning till nät, med flera så kallade samhällsomfattande tjänster. Det är viktigt att man med ”överkomligt pris” menar att priset på en tjänst eller nytta inte får variera mer än obetydligt beroende på var i landet man befinner sig, skriver Glesbygdsverket.

B

FOTO: LENNART JONASSON

Låga matpriser – ett högt pris för landsbygden?

Precis som för storstäder krävs också för landsbygden en genomtänkt och sammanhållen utvecklingspolitik. Det är min fasta övertygelse efter att vi på Glesbygdverket nu studerat den finländska sammanhållna landsbygdspolitiken, eller Viljans politik som den också kallas.

Vi har besökt det finländska regeringskansliet där Jord- och skogsbruksdepartementet ansvarar för att hålla alla relevanta politikområden samman i ett visions- och åtgärdsprogram för finländsk landsbygd. Jag har inspirerats av det synsätt jag mött på såväl central som regional och lokal nivå och tror att den finländska landsbygdspolitiken kan tjäna som god inspirationskälla även för oss i Sverige.

Vår studie kommer att överlämnas till regeringen under november månad och kommer då förhoppningsvis att kunna ge impulser till en svensk modell för en sektorsövergripande och sammanhållen landsbygdspolitik. Det är välkänt att villkoren för att leva och verka i landsbygd och i storstäder – även om dessa ingår i samma region – är olika och då är det också logiskt att politiken och åtgärderna utformas olika.

SÄNKTA MATPRISER

I Sverige har nu den regionala utvecklingspolitiken lagts samman med ansvaret för infrastrukturfrågorna hos ett och samma statsråd. Det tror jag är mycket bra

med tanke på den tydliga koppling som finns mellan dessa båda politikområden. En annan ny koppling som gjorts är den mellan konsumentfrågor och jordbrukspolitik. En bakomliggande drivkraft till det är att sänka matpriserna till samma nivå som övriga EU-länder.

Här tror jag det är viktigt att tolka konsumentperspektivet i ett vidare perspektiv, att se och finna lösningar på den uppenbara målkonflikt som finns. Lägre etableringsspärrear för nya dagligvarukedjor leder lätt till fler externetableringar i de stora tätorternas utkanter. Enligt länsstyrelserna är just dessa etableringar en viktig bakomliggande orsak till den dramatiska minskningen av butiker i landsbygderna. Fler får ta bilen och resa till närmaste stormarknad, inte bara för att handla mat utan även för post-, apoteks- och systembolagsärenden då dessa också försvinner med lanthandeln.

LANDSBYGDSPOLITIK

Konsumentperspektivet handlar också om andra kvalitetsaspekter. Såväl närhet till butik, rena och sunda livsmedelsprodukter som ett levande lantbruk och ett brukat kulturlandskap har ett stort värde för de två miljoner människor som bor i landsbygd.

Jag utgår ifrån att regeringen kommer att se till alla dessa aspekter och därför har jag förhoppningen att en sammanhållen landsbygdspolitik – om viljan finns – ska vara fullt möjlig att åstadkomma även i Sverige.

VIKTIGT ATT ALLA KAN HÖRA RADIO

Alla bör ha möjlighet att lyssna på public service-radio, och därför borde det framtida digitalradionätet täcka hela befolkningen. Det anser Glesbygdverket i sitt yttrande över den statliga Digitalradioutredningen.

Radion är, liksom TV, en grundläggande källa för samhällsinformation och dessutom mycket viktig när information ska spridas vid olyckor, naturkatastrofer med mera, skriver verket. Men utredaren utgår, liksom tidigare Digital-TV kommittén, från att man når full befolkningstäckning när 99,8 procent av befolkningen har tillgång till sändningarna. Det betyder att 17 800 människor eller 8 800 hushåll inte kan höra radio.

Glesbygdverket efterlyser i sitt remissvar en analys av vad som händer när grupper i samhället inte har tillgång till public service-sändningarna.

PRESSRUM PÅ NÄTET

För att underlätta för media att snabbt hitta information om Glesbygdverket och de nyheter som presenteras finns nu ett pressrum på Glesbygdverkets webbplats. Här finns information samlad om pressansvariga och pressmeddelanden liksom ett bildarkiv. Från pressrummet når man också lätt den statistik som finns på webbplatsen om utveckling i gles- och landsbygder liksom Glesbygdverkets diarium.

Adressen till webbplatsen är www.glesbygdverket.se.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11
Annika Lidgren, TEL 063-57 67 31

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdverket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdverket.se
WEBBPLATS www.glesbygdverket.se